

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Móricz Pál*

Cím: *Budavár bevételének hős honvéd halottjait kilakoltatják*

Forrás: *Magyarország*

Bun.

1925. 7. 3.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

9.439

Hely

Idő

"1848"

Személy

Helyszám

Budavár bevételének hős honvéd halottjait kilakoltatják

— *A Magyarország tudósítójától* —

Tul a budai *Tabán* város szétrugott, nagyrészt már pozdorjává esakányozott romantikus öreg házikó-csoportjain, az *Avar*-, *Csend*-, *Csörsz-utcáktól* és *Budaörsi-uttól* befoglalt kedves kis völgykatlanban rejtőzködik és pusztul kegyeletlen árvaságban a régi budaiak *Tabán-temetője*. A lankás hegyoldalakon villúk, szokványos rideg pesti bérházak, üzemplakások fenyegetőn, lármasan és sok szeméttel sorakoznak fel a lombos vadgesztenyefáktól sötétlő árva temető körül, amely az 1800-as évek elejéről származó, biedermeyster-stílusú kápolnácskáival, kriptáival, kigyóktól átfont kő-, márvány-, vassíremlékeivel egyike volt még nem oly régen Buda leghangulatosabb temetőinek.

A vadrózsabokrokon fülemile feszelt, a biedermeyster-sírkövek öblös urnáiban meggyült májusi esővizben pedig a fekete rigócsaládok tömegei fürdöztek. A *Procopiusok*, *Ráthok*, *Lenhossékek*, *Müllerek*, *Semme-weissok*, *Tabán*, *Buda város régi polgárcsaládjai* levendulaillatú izlésüket, az idővel dacoló erős építkezéseiket beleidegztették az öreg temető porhanyós földjébe. A jó öreg *Virágh* Benedek atya, *Döbrentei* Gábor, a Tudományos Akadémia első titkára a németi *Nemethy*

féle konziliárius urak előkelő, uri családjaival együtt idekerültek »örök pi-honőre«. A rejtélyes »*F. K. t. Kelemenfy* László«, aki 1815-ben született és 1851-ben halt meg, a sirontulról álmódott örök életről itt hirdeti felsőbb-ségesen márványvésetű sírkövére: »*Élek. Látok. Ihletek...*«

Mégis e temető történelmi jelentőségét és a tabáni szűk kereten tulemelkedő országos becsét az az *1848/49-es honvéd-tömegsír* adja meg, amelybe az 1849. évi május 21-ikén *Görgey* Artur fővezérlete alatt diadalmasan megvívott *budavári ostromnak*, Budavár legendás bevételének hős honvéd-halottjait temették. E sírokban, egy öreg honvéd-hadnagy elbeszélése szerint, mintegy 194 honvéd vitéz és tiszt hamvad. Feljegyeztek egy olyan mende-mondázást is, amely a budavári ostrom honvéd-halottjainak számát ezerszázon felül számítja. A »*Közöny*« 1849 július eleji számában 600-on felüli honvéd-sebesültet mindenesetre névszerint megnevez egyedül 1849 május 21-ik napjáról... A védősereg, *Hentziék* táborának *üdo-zottjai*, más véres lapra tartoznak, felőlük ezuttal nem beszélék, csupán a tabáni temető honvéd-sírjaival kívánók foglalkozni, mert a *Tabán* régi, kedves temetőjét, amely ma már vigasztalanul

és kiábrándítólag gondozatlan, feldult, a városrendezés címén szintén pusztulásra ítélték. Ugy lehet, hogy már egy éven belül felturják és egyenesre porondolják az egész öreg temetőt, tehát

az itteni honvéd-sírokról is véglegesen, rövid idő alatt határozni kell. Megdöbbenve írom le, hogy az eddigi hivatalos tervezetések és az ugynevezett társadalmi megmozdulások előjelei szerint nemcsak a frissfestsű város utjába került öreg temetőt szándékoznak megsemmisíteni, hanem Budavár bevételének hős honvéd-halottjait is ki akarják lakoltatni az örökösnek adományozott hantjaik alól. *Ravasz* László püspök egy alkalomból »*Az erdélyi lélek-ről* írva odanyilatkozott: »*Erdélyi lelkének lényeges vonása az is, hogy e földön sokkal több a történelmi emlékek és öntudatosabb a történelmi folytonosság érzése, mint Csonkamagyarországon*«. Ezelőtt, ám, a veszedelmek pusztították el legdrágább emlékeinket, ma a haladás cégre, a városrendezés hangzatos jelszavával fognak össze a se' nem erdélyi, de nem is magyar-lelkűek, hogy a régiből, mely nekik fáj és külön dicsőséget nem nyújt, kő kövön ne maradjon. Immáron a legszentebb hamvak sem maradhatnak tőlük biztonságban.

A tabáni honvéd hamvakat a piacra akarják szórni

Budán általános a panasz és a keserűség, hogy a frissfestsű Pest és az ő saját külön városházája érzéketlen Buda

különleges értékei és igényei iránt, ebben a keserű vádban, mint a bérházakkal agyoncsufított Budavárának és a királyi vár tabáni aljában a népjóléti minisztérium szörnyű drabic-, pakfon-, gipsz-uj bérpalotájának *lákhepei* mutatják, van sok igazság. Annál megdöbbentőbb, hogy újabban már a budaiak is közéjük állanak, a budai emlékek vandál pusztítói közé és hogy éppen a budai két legelőkelőbb, lelkes, jóhiszemű társaságok indított mozgalmat a tabáni temető honvéd-sírjainak földulására. A budai polgári kaszinó a voraljában, az ugynevezett *Palota-téren* kívánja új sírba temetni a budavári ostrom hős honvéd halottjait, a *Hollós* Mátyás-társaság meg a *Halászbástyát* jelölte ki méltóbb nyugvóhelyül; holott, ha már magát a tabáni temetőt lesimitják is a föld színeiről, a tabáni honvéd-sírok földjét az egykoruk, mint a későbbi megértőbb nemzedék — fogadalommal alátámogatva! — örökös időkig a budavári honvédek temetkező helyének szentelték meg.

Valamikor ez a tabáni temető is ugynevezett »*vállalkozói temető*« volt, azaz a város bizonyos bérösszegért vállalkozónak adta ki a temetőt, aki azután azt saját üzleti érdekeiből is jól gondozta, óvta. Akkor virágos, szép volt az öreg temető, ma pedig, mióta a székesfőváros a tutora, házikézelésben van, kerítetlenül, ledöntött, megcsontított síremlékeivel, dudvától lepatt szomorú

hantjaival olyan, mint a virágoskert, amelyen vaddisznósorda tombolt keresztül. A forradalmi idők rovására sokat, de nem mindent írhatunk, itt ugyanis a historiai folytonosság érzésének öntudatossága és óvó szeretete is hiányzik, mondhatni — megszakadt! Különben az a bekerített, borostyánnal vadul befutott budavári honvéd-sírszakasz sem tárna élénk három sanyaru thujafácskájával, pár vadrózsabokrával olyan rettenetesen lehangelő árvaságot és gondozatlanságot! És az a torz terv sem hogázzott volna ki sivár berendezési koponyákból (akik mindig csak a mának élnek), hogy a tabáni temető többi sírjával, csontjával együtt a budavári hős honvédek sírját, hamvát is el kell innét takarítani — *diszcsébb, előkelőbb helyre?!*

A főváros hatósága közgyűlési határozattal kezekedett a tabáni honvéd-sírok örök fenntartásáért

Mondom, elismerem: igen elhanyagolt, szomorú képet mutat a tabáni honvéd tömegsír, ez azonban korántsem azt jelenti, hogy temetkező helynek nem gyönyörű szép ez a hely. Szébb helyet már keresni sem lehetne a honvéd-hősök temetkező földjéül. *Görgey* vitézei 1849 május 21-én Budavár véres falai között elesett bajtársaiknak jól megválasztották a sírhelyet. Amikor az 1848/49-es honvéd-egyletek országos gyűlésének (1887 május 19-én) hozott határozatából rendezték, a mai, kőre alapozott vasrácskerítéssel bekerítették a megszentelt magyar földdarabot, a befejezett munka emlékeztetőjéül a márványobeliszk mellé egy márvány-emléktáblát is beépítettek később a kerítés köfalába s éppen erről a tábláról olvastam a döntő sulyu sorokat:

**A FŐVÁROS HATÓSÁGA E SÍROK
ÖRÖK FENNTARTÁSÁT E HELYEN
1887-BEN KÖZGYŰLÉSI HATÁROZATTAL MAGÁRA VÁLLALTA**

Éppen azért, ha maga a régi tabáni temető a közeljövőben feloszlik, a budavári hős honvédek sírját megbolygatni — a legminősíthetlenebb kegyeltsértés nélkül — nem szabad! Egyedül ezt a leszakított temetőrészt fenn kell tartani; mint *kert-temet;cskét* örök időkre szőlőlag diszes, biztonságos keretbe foglaltan megóvni kell. Sőt, ha Budapest székesfőváros vezetőségében és polgáraiban lenne historiai érzés és érzék, illő pompával és illő diszes sírba magát *Görgey Artur* tábornokot ebbe a mélyhangulatu, drága, szent ékszerként óvott majdani kert-temetőcskébe hoznák át a sivár kerepesi közöskriptából, hogy a fővezér, aki Budavár diadalmas ostromát intézte, halóporában is együtt legyen az ő hős honvédeivel.

Móricz Pál